

■ Felicity Vos met poes Gina: „Een kind van twee culturen is als een gesorteerde koekjeströmmel: er zitten meerdere smaken in.” foto Marina Popova

Ontsnappen aan een leven dat je niet past

door **Hans Gulpen**

ARNHEM - ‘Mijn vader stierf, zoals het genoemd wordt, een grote dood.’

Die zin schoot Felicity Vos midden in de nacht, ergens in 2007, te binnen. Het werd uiteindelijk de eerste zin van *Duivelsklauw*, waarmee de Arnhemse deze week als romanschrijver debuteert.

Vos (42) is het kind van een Roma-vader en een Nederlandse moeder. Haar gemengde afkomst speelt in haar werk een prominente rol. Dat was al zo in *Blauwe haren, zwarte ogen* (2008), een documentair werk waarin Vos de cultuur van Sinti en Roma van binnenuit belicht.

Ook in *Duivelsklauw* worden we door Vos de wereld van de Roma binnengeleid, nu via een fictieve familiegeschiedenis, die zich uitstrekt over drie generaties, waarin Roma zich met Nederlanders hebben vermengd. De jonge vrouw Gina gaat op zoek naar het verleden van haar zojuist overleden vader, die geboren werd uit een huwelijk tussen een Roma-moeder en een Nederlandse vader. Hij heeft zijn leven lang geworsteld met schaduwen die hem al sinds zijn jeugd achtervolgen. De sporen leiden terug naar een tirannieke grootvader die heulde met de Duitsers, een oma die gedwongen werd haar ‘zigeuner’-identiteit te verloochenen en vreemde tantes die balanceren op het slappe touw tussen twee culturen. ‘De grote dood’, zo leren we uit *Duivelsklauw*, is de dood die alle Roma hopen te sterven. Het is de dood die je aan ziet komen, die je de tijd geeft om met jezelf en je naasten in het reine te komen. Wie pech heeft, sterft een ‘kleine dood’, wordt zomaar uit het leven weggerukt, waardoor de geest niet tot rust kan komen en onder de levenden blijft rondlopen. Vos schreef bijna zes jaar aan de familiegeschiedenis, die deels autobiografisch is. De vader uit het

boek vertoont gelijkenissen met haar eigen vader, zegt ze. „Mijn vader stierf eenzelfde dood, aan een hersentumor. En mijn opa heeft in de oorlog een niet helemaal opgehelderde rol gespeeld. Ik heb daar onderzoek naar gedaan en met familieleden over gesproken. Maar de familie is er zwijgzaam over. In de Roma-cultuur ligt een taboe op die onderwerpen. Over oorlog en dood praat men niet.” Toch, zegt ze, moeten we niet de

fout maken haar boek als een naar de werkelijkheid getekende familieroman te zien. „Toen ik met het verhaal aan de slag ging, heb ik naar hartenlust uit mijn fantasie geput en mij laten inspireren door verhalen van anderen.” Wat heeft Vos willen vertellen? „De belangrijkste personages in mijn boek hebben iets gemeen: ze kunnen niet gedijen in de omstandigheden waarin ze door geboorte of het lot zijn terechtgekomen. Ze proberen daaraan te ontsnappen, beginnen een nieuw leven, maar lopen daarin ook weer vast. Ze zijn en blijven buitenstaanders in een vijandige wereld, ontwikkelen overlevingsmechanismes die voor henzelf en hun omgeving naar kunnen uitpakken.” Haar vader, zegt Felicity Vos, verzweeg het liefst zijn Roma-afkomst. „Hij was er trots op, maar alleen achter de voordeur. Buiten de deur werd je erop afgerekend. Roma hadden en hebben met veel vooroordelen te maken. Dat

vermindert je kansen en mogelijkheden in de maatschappij. Hij worstelde met zijn identiteit.” Zijzelf heeft daar niet zo’n last van. „Ik zie het zo: ik heb het beste meegenomen uit twee werelden. Een kind van twee culturen is als een gesorteerde koekjeströmmel: er zitten meerdere smaken in. Ik heb er een ruimer besef en een bredere kijk aan overgehouden. Ik sta zelfbewust genoeg in het leven om uit te komen voor mijn Roma-achtergrond.” Ze is een auteur met een missie, zegt ze. „Ik vind het belangrijk openheid te geven over de Roma-cultuur. Die is van zichzelf tamelijk gesloten. Alleen met kennis kun je vooroordelen en angst wegnemen. Onder Roma zijn net zoveel en net zo weinig criminelen als onder andere bevolkingsgroepen. Roma zijn gewoon mensen van vlees en bloed.”

Felicity Vos, *Duivelsklauw*, In de Knipscheer, 355 blz., €19,50

“Onder Roma zijn net zoveel criminelen als onder andere bevolkingsgroepen

Felicity Vos